

Muistiliiton kannanotto esitykseen kuntien tehtäväreformiksi

Muistiliitto on syvästi huolissaan hallituksen suunnitelmista karsia kuntien kustannuksia vanhuspalvelulain mukaisten tehtävien keventämisellä ja muilla velvoitteiden vähentämisellä. Monet ohjelmaan⁽¹⁾ kirjatut säästöt kohdistuvat suoraan erityisesti muistisairaisiin ihmisiin. Suunnitellut karsimiset koskevat erityisesti ennestään heikompien asemaa, yhdenvertaisuutta ja elämänlaatua.

Hallitus on heikentämässä olemassa olevia palveluja ja sen myötä niiden käyttäjien oikeuksia. Nämä eivät ole istuvan hallituksen ensimmäisiä heikennyksiä muistisairaiden ihmisten asemaan. Jo aiemmin on puututtu muun muassa terveydenhuollon asiakasmaksuihin ja lääkekorvauksiin, joten nyt kaavailut muutokset tulevat luomaan kohtuutonta taakkaa.

Suunnitelmallisuus

Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä ei saa tarkoittaa toiminnan suunnittelemattomuutta. Henkilökohtaisista palvelusuunnitelmista ja vanhuspalvelujen erityissuunnitelmista luopuminen on pöyristyttävä kehityssuunta. Tässä hallituksen kaavailemat normien purkamiset muuttaisivat palvelupolut entistä pirstaleisemmaksi, mikä ei ainakaan säästä yhteiskunnan varoja. Vain suunnitelmalliset, aidosti tarpeisiin vastaavat palvelut voivat olla vaikuttavia.

Muistisairaiden ihmisten ja läheisten palveluissa on tapahtunut kehitystä viimeisen kymmenen vuoden aikana, mutta hyvästä kehityksestä huolimatta kuntien palveluntarjonnassa ja palvelujen suunnittelussa on edelleen paljon tekemistä⁽²⁾.

Asuminen ja arkea tukevat palvelut

Moni on järkyttynyt viime vuosien tavoitteesta vähentää laitoshoidtoa. Muistiliitto on nähnyt tässä myös mahdollisuuden rakentaa inhimillisempää ja yksilöllisempää asumista ja hoivaa. Nyt julkistetut suunnitelmat voivat kuitenkin romuttavat tämän toiveen.

Jos kuntien velvollisuuksia kehittää, toteuttaa ja valvoa erityisryhmien, kuten muistisairaiden ihmisten, asumispalveluja heikennetään, eivät asumisratkaisut tule kohenemaan nykyisestä. Uhkana on, että asumisyksiköistä rakentuu edelleen suuria laitoksia, joissa yksilöllinen tila ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen ei ole mahdollista.

Muistisairaalla ihmisellä on oikeus hyvään, turvalliseen ja ihmisarvoiseen asumiseen sekä yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen osallistumiseen omien voimavarojensa ja tarpeidensa mukaan. Sairaus ja sen vaikeusaste eivät saa vähentää tätä oikeutta. Asumisen keskittyminen laitoksiin vähentää mahdollisuuksia olla mukana tavallisessa, entisenlaisessa elämässä, ja syrjäyttää sairastuneet yhteiskunnasta.

Omannäköistä, hyvää elämää tukevat myös erityispalvelut, kuten kuljetuspalvelut, jotka Muistibarometrin mukaan eivät nykyiselläänkään toteudu hyvin. Vammaislainsäädäntöön kohdistuvat säästöpainheet vaikeuttavat entisestään muistisairaiden ihmisten kuljetuspalveluiden käyttöä. Kyse on inhimillisistä perustarpeista ja välttämättömistä palveluista.

Vastuu heikoimmista

Muistiliitto näkee kolmannen sektorin roolin tärkeänä muistisairaiden ihmisten ja läheisten tukena. Kannamme vastuamme vertaistuen tarjoajana, osallisuuden ja toimijuuden tukijana sekä äänen kannattajana. Vaadimme, että myös yhteiskunta vastaa oman roolinsa mukaisesti heikoimmistaan. Nyt on käymässä juuri päinvastoin – heikoimmilta karsitaan ensimmäisenä.

Merja Mäkisalo-Ropponen
puheenjohtaja
Muistiliitto ry

Anna Tamminen
järjestöjohtaja
Muistiliitto ry

Lähteet:

1. Valtiovarainministeriön tiedote 17.2.2016: www.valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kuntien-tehtavareformi-uudistuu-ja-laajenee?_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_groupId=10623
 - o Valtiovarainministeriö 17.2.2016: Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä – reformi. Tilannekatsaus. valtioneuvosto.fi/documents/10623/2033991/Kustannusten+karsinta+17022016/721c153c-adfc-4ec7-84e1-5eeaf61dc6a1
 - o Valtiovarainministeriö 16.2.2016: Hallituksen reformi: Kuntien kustannusten karsinta tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä. valtioneuvosto.fi/documents/10623/2033991/Toimenpiteet+teemoittain+16022016/69228473-b208-465b-b14c-755a30d8a842
2. Muistibarometri 2015 (Muistiliitto ry & THL) www.muistiliitto.fi/index.php/download_file/view/3383/2524/

Muuta aiheeseen liittyvää:

- SOSTEn kannanotto: www.soste.fi/ajankohtaista/normitalkoilla-palataan-vaivaistalojen-suomeen.html